

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi peti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin, pri trikratni po 16 vin, pri šestkratni po 14 vin, pri celoletnih objavah po 12 vin. Za vsakolr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naročnikom in čitateljem.

Z današnjo številko »Delavca« smo jeli izdajati nov list, ki naj služi slovenskemu delavstvu kot informativen organ.

Potrebujemo list. Posebno ga potrebujemo, da priobčujemo v njem organizacijska obvestila ter poročamo o važnejših svetovnih dogodkih.

Zaradi vojnega stanja je državna uprava izdala strožje odredbe glede tiska. Po teh odredbah se bomo ravnali tudi mi.

»Delavec« bo pa sicer prinašal vsakovrstno gradivo in pozneje tuptam tudi podobe.

Storimo vsak svojo dolžnost, razširjamo »Delavca« med slovenskim delavstvom, da bo naše delo čim uspešnejše, ko nastanejo zopet mirni časi.

Smo delavci, smo razrednozavedni delavci, a poznamo resnobo vojnega stanja.

»Delavec« bo izhajal vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in izdajateljstvo.

Alkohol in ljudsko prehranjevanje.

Uživanje alkohola grozovito upropasča posamezne ljudi na socialno družbo. Nočemo se pa v tem sestavku ozirati na splošen vpliv alkohola, ki ga ima ta med ljudsko množico, marveč je naš namen, presojati alkoholizem le v toliko, kolikor je v zvezi s preživljanjem ljudskih množic.

žic. Znano je, kako mnogo poljskih, posejanih in sadnih pridelkov porabijo za alkoholne izdelke. Večina teh pridelkov, ki jih narava vsako leto rodi več ali manj, bi utegnili priti v prid ljudstvu, če ne bi tega preprečili spekulativni duhovi.

Na to dejstvo so posebno nasprotniki alkohola vedno opozarjali. Sedanja vojna pa je strnila vprašanje alkoholizma z vprašanjem ljudskega prehranjevanja. Avstrijsko delavsko časopisje je nedavno opozarjalo na ta problem, na Nemškem pa premotrivajo to vprašanje širši krogi.

List »Socialna praksa« v Berlinu je priobčil doslej dve razpravi o tem vprašanju in naglašal potrebo, da se porabi letos za kuho žganja čim manj krompirja, žita in sadja. Nemčija porabi za pridelovanje alkoholnih produktov glasom državne statistike naslednje množine živilnih pridelkov:

krompirja 2.3 milijonov ton,

žita 390.000 ton,

sadja in drugih pridelkov 866.000 hl

Vsi ti pridelki in njih redilna vsebina se odtegnejo svojemu pravemu namenu, prehranjevanju ljudstva, ter se porabijo, da v spremenjeni obliki žganja prinašajo nesrečo med človeštvo: »Pivo in žganje — pravi članek — ne potrebujemo, toda živila, kruh, potrebujemo nujno, in neodpušljiva potrata bi bila, če bi žgali in varili iz teh potrebnih živil še sedaj to, če ne več, pa vsaj nepotrebno pijačo.« Pisatelj sestavka opozarja na drugem mestu na to, da so v bavarskem državnem ministrstvu pri posvetovanju o tem vprašanju glede na resnost časa priporočali, čeprav so zastopniki »pivoljubnih«

Bavarcev, da naj se v njih deželi poraba rži in krompirja za žganje omeji. »Ne uvidevam — pravi dalje — zakaj naj bi bilo dovoljeno ljudem, ki ostanejo doma, popiti med vojno v obliki piva žito, ki je potrebno za prehranjevanje našega naroda, dočim naši bojovníki, ki zunaj na bojišču krvave in umirajo, hvalijo boga, če imajo požirek sveže vode. Naj se popije pivo, ki je zvarjeno, žito pa, ki je še nakupičeno po pivovarnah, pripada ljudstvu za prehranjevanje, naloga vlade je, da takoj pokupi proti gotovini te pridelke za ljudstvo in našo armado ter jih shrani.«

Pred dvema tedni je bila tudi v dunajski uradni »Wiener Zeitung« objavljena ministrska naredba, ki omejuje izdelovanje spirita in žita in krompirja. Ali pa se bosta nemška in avstrijska vlada odločili za temeljiteje odredbe, treba še počakati. Prepoved izdelovanja alkohola, kakršno zahtevajo abstinentje, je težko izpolnjava zahteva, ker jo vsakovrstni interesi in nazori — celo socialnopolitično zrelih ljudi — odpravljajo. Strah, da bi ustavitve tako obsežnih obratov, kakršne obseza izdelovanje alkohola, povzročila neštevilno brezposelnost, je ugovor, ki bi ga smeli navajati le tedaj, če bi se sploh prepovedalo izdelovanje alkohola. Sedaj ni čas, podrobneje razmotrivati to vprašanje, toda to pa smelo trdimo, da bi ustavitve izdelovanja alkohola — razen v zdravstvene namene — imela za posledico ustanovitve novih proizvodnih obratov v nadomestilo onim, ki bi zaradi tega postali brez posla.

Kakor kašipot v napominjani smeri se zdi tudi v »Socialni praksi« priobčeno poročilo o ustanovitvi občekoristne nem-

LISTEK.

Zimska vojna proti Rusiji.

Profesor berlinske univerze, K. Ballod, razpravlja o možnosti vojne proti Rusiji. Iz Napoleonovih časov velja mnenje, da je zima najboljši in najmagovitejši zaveznik Rusije. Morala bi baje vsaka velika armada, ki bi se upala pozimi prodirati po ruskih poljanah, poginiti od mraza in nedostajanja živil. Kakor pred več nego 100 leti, tako bi tudi danes Rusija ustvarila pred prodirajočim sovražnikom umetno puščavo in jo prepustila žalostni usodi Napoleonovih čet. Zaupanje v to obrambno taktiko, je v Rusiji tako veliko, da po splošnem prepričanju noben poraz, in tudi če bi ruska armada izgubila 2 milijona vojakov, ne more Rusije prisiliti k miru. Pravi se, da imajo Rusi izvežbane ga moštva med 21.—40. leti vsaj 7 milijonov. Ako bi bili zbori, ki se sedaj vojskujejo, uničeni, bi mogla Rusija pomladi zbrati nove milijonske armade ter jih poslati proti zapadu. Pet do šest mesecev ruske zime bi zadostovalo za reorganizacijo poraženih čet. In ko bi zopet ta druga armada bila poražena, umikala bi se počasi, če treba za Volgo. Medtem bi zopet nastala zima in Rusija bi se mogla iznova oboroževati.

Profesor Ballod poudarja, da imata Nemčija in Avstrija največji interes, končati vojno še pred spomladjo, kajti v tem slučaju se jima ni bati nikakih opasnih gospodarskih posledic. Prisiliti Rusijo v par kratkih mesecih k miru, je pa naravnost gigantska naloga; treba bi bilo zavzeti ne le Petrograd in Moskvo, temveč tudi južno industrialno ozemlje, rudnike in železarne ob Doncu in orožarne v Caricinu, kajti, šele okupacija južnoruskega vremogovnega in železarskega revirja prereže industrialno življensko živčevje Rusije, obustaviti njene lokomotive, tovarne...

Napoleon je izgubil svojo armado le deloma v bitkah, poginila mu je večinoma od glada, pa od mraza in končno od legarja.

Glavni problem za moderno armado, ki operira pozimi v Rusiji, je tudi danes, ali je pri teh velikanskih daljavah mogoče, voziti s seboj zadostno množino živeža in ali je mogoče, preskrbeti armado z dovolj toplo obleko? Mora se računati z najneugodnejšim slučajem, da opustošijo Rusi vse ozemlje, iz katerega se umaknejo in da razderejo vse železnice tako korenito, da bi trajalo več mesecev, preden bi jih avstrijsko-nemške tehnične čete popravile.

Nemška in avstrijska armada udarita lahko po treh cestah v Rusijo. Prva, Na-

poleonova, vodi čez Kovno-Vilno-Smolensk na Moskvo, meri približno 920 kilometrov in gre skozi kraje, ki v mirnih časih komaj sami sebe prežive. Pokrajina je vsekozi peščena in ponekod močvirnata. Druga cesta vodi čez Petrograd na Moskvo in zdi se, da na to cesto v Rusiji precej mislijo, ker utrjujejo sedaj obrežje Baltiškega morja. Od Petrograda do Moskve je cesta sicer za 300 kilometrov krajša, kakor od Kovna do Moskve, toda mnogo slabejša, normalna zimska temperatura v teh krajih znaša — 9° do 10° C. Po tej cesti bi armada ne mogla napraviti več kakor 20 do 25 kilometrov na dan. Tretja cesta je gospodarsko najvažnejša: s Podvoloczyske čez Kijev in od tam po Dnjepru na Jekaterinoslav-Poltavo-Harkov k Doncu in na Caricin. Tam bi se dala Rusijo najobčutneje prijeti, kajti tam ima svoj premož, svoje železo in svojo žitnico, iz katere izvažajo na leto čez 10 milijonov ton žita. Kratka ta cesta seveda ni. Od Podvoloczyske do Kijeva je 330 km, od tam do Caricina 1000 km. Pozimi zapade v teh krajih vedno sneg.

Gre sedaj za to, kako bi morala biti armada opremljena, da bi mogla pozimi prodirati v Rusijo in na katero največjo daljavo je mogoče dobivati brez železnice živež in municijo iz skladišč v domovini.

ške sadne družbe, ki se je ustanovila začetkom letošnjega leta v Kolinu ter ima namen dobavljati sadje v velikih množinah po nizki ceni kot hrano nemškemu ljudstvu. V Nemčiji se zanimajo za razvoj tega podjetja. Društvo samo smatra, da bo uživanje raznovrstnega sadja najboljši pomoček proti zlorabi alkohola in namerja dobavljati sadje zvrstoma vse leto po določenem načrtu in kar najceneje doma in iz tujine. S tem se ne bo sadje le tu pa tam otelo gnilobi, marveč se bo koristno porabljalo vrsta za vrsto. V ta namen je potrebna premišljena organizacija, ki je potrebuje v prvi vrsti tudi denarja. Podpisovanje deležev ne bo delalo nobenih težkoč, posebno ker kažejo za stvar tudi industrialci precej zanimanja.

Ta poskus se nikakor ne more izjaviti, če ga bodo merodajni činitelji podpirali, in popolnoma jasno je, da ideja nima samo etičkega, marveč ima tudi političko jedro. Taka sadna industrija v velikem obsegu, bi utegnila zaposliti prav toliko ljudi kakor alkoholna industrija. Prebogati sadni pridelki vsega sveta v posameznih letih se lahko porabijo na ta način kot hrana in pijača v plemenitejši in pametnejši namene kakor pa je izdelovanje alkohola. To spoznanje je vzbudila vojna sedaj, in zahtevati moramo, da obvelja tudi v mirnem času. Treba spominjati na to, da nemško armadno vodstvo ob izbruhu vojne ni prezrlo alkoholnega vprašanja. Dalo je, kakor vemo, navodila, kako bi se alkohol zabranil vojaštvu. O tej odredbi pravi nemška »Socialna korespondenca«, kjer razmotriva o abstinenci in vojaški spretnosti, naslednje:

»Naše armadno vodstvo je že davno uvidelo, koliko je vreden alkohol. Ni morda preveč povedano, če pravimo, da to spoznanje in treznost nemških vojakov odtehta nekaj sovražnih vojni zborov. Kaj pomeni vzdržnost vpijanljivih pijač ob dogodljivih in naporih vojne, je pokazala rusko-japonska vojna. Mali Japonci so natepli ruske pivce alkohola, kakor še niso bili nikdar tepeni v svojih mnogih vojnah.«

Prava zimska obleka je volnena. Kožušina ni potrebna, le ponoči za spati so najboljše vreče iz kožušvine. Skoro pa bi bilo boljše, da bi bili vojaki za taborenje na prostem preskrbljeni z ovčjimi kožuh. Ruska armada sicer nima kožuhov, pač pa posebne čepice (bašlike) iz kožušvine. Ima tudi posebno zimsko obuvanje in vojaki so opremljeni z debelimi volnenimi sveatiri. Tudi avstrijska armada ima zimsko obuvanje, čepice in sveatre. Nemška armada je v tem oziru manj preskrbljena. Računa se, da bi si mogle avstrijske čete preskrbeti ovčje kože rekvizijskim potom na Ogrskem in v Galiciji. Nikakor bi ne bilo posebno težko, preskrbeti za obe armadi potrebno število kožuhov. Tudi vse ostale potrebne stvari bi se dale kmalu nabaviti, zlasti bi bilo potrebno, preskrbeti tudi zimsko obuvanje iz klobučevine, kakor ga imajo Rusi. Nemška in avstrijska armada se na zimsko vojno lahko ravnotako dobro pripravi, kakor ruska vojska.

Glede preskrbe z živili izjavlja profesor Ballod, da ne preostaja drugega, kakor da vzame vsak vojak vsaj za 60 dni živeža na ročnih sanjah s seboj. Baje bi se dalo to brez posebne težave izvesti in bi ne bilo niti posebno okorno, ker bi vsak vojak zložil na sani tudi svoje orožje, tornister, kožuh in zimske škornje. Berlinski profesor navaja natančno, kake konserve bi bilo treba vzeti s seboj, ter računa, da bi se na take sani naložilo do

Na podlagi tega spoznanja je jasno, da je prvi dan mobilizacije alkohol izginil iz kolodvorskih gostiln in so se tam oddajale osvežujoče brezalkoholne pijače, ki so jih vojaki tudi radi uživali. In tako smo tudi opazili — pravi list dalje — da na vsej vožnji od obrežja Severnega morja čez Hamburg, Berlin v Draždane, skozi velikanske množice mobilizirane nemške mladine, med tisoči, ki so se nahajali po kolodvorih, nismo opazili niti enega moža, ki bi bil pijan, ali bi hotel potolažiti svoje poslovilne bolečine z alkoholom ali se z njim navduševati.

Če je bil torej za vojni čas priznan pomen abstinence in z omenjeno odredbo tudi v praksi upoštevan, ali ne bi moglo to veljati za mirne čase, ki bodo sledili tej vojni?

Boj proti alkoholu je kulturno delo, ki ga ne smemo prepuščati samo peščici uvidenih ljudi. Naloga vlad je, da sodelujejo pri tem kulturnem delu, ne glede na zasebne interese izdelovalcev alkohola.

Svetovna vojna v številkah.

O. Hübnerjeve geografsko-statistiške tabele, ki so pravkar izšle, prinašajo naslednje številčne podatke o vojujočih deželah, ki nam predložijo vsaj nekoliko obseg in pomen te vojne.

Nemška država obseza z obrežnim morjem in jezeri 548.000 kvadratnih kilometrov. Avstro-Ogrska 676.600 kvadratnih kilometrov, skupaj 1.224.600 kvadratnih kilometrov. Rusija obseza v Evropi 5.452.000 kvadratnih kilometrov, Anglija nad 318.000, Francija nad 536.500, Belgija nad 29.000, Srbija nad 87.000 in Črna Gora nad 14.200, skupaj nad 6.436.700 kvadratnih kilometrov. Ker meri cela Evropa 9.97 milijonov kvadratnih kilometrov, se bojuje 76,8 odstotkov evropskih dežel. V tej statistiki pa še ni navedena Turčija, ki je pričela vojno minoli teden.

V drugih zemeljskih celinah so posesti teh dežel še pomembnejše. Ruska

85 kg, kar je po snegu lažje vleči, kakor pa nositi 20 do 25 kg na hrbtu.

Profesor Ballod računa, da bi tako opremljena armada prodirala normalno 12 km na dan ter bi napravila torej v 60 dneh 720 km. Za milijon mož bi bilo nadalje potrebno 55.500 vprežnih konj. Kavalerija bi se morala čim najbolj omejiti, ne pa artiljerija, za katero računa profesor Ballod na vsak milijon armade 40.000 težkih konj in 27.000 konj za municijo. Za enmilijonsko armado bi bilo treba vsega skupaj 125.000 konj, ako bi rabilo moštvo ročne sani, sicer pa približno 250.000 konj. Računati pa se mora, da bi se vsak dan dogotovilo tudi kakih 5 km železnic, zato bi armada po 60 dneh ne bila od svoje proviantne baze oddaljena 720 km, temveč le 420 km. Ako bi armada prodirala po cesti Kovno-Koskova, bi ji po 60 dneh preostajalo le še 200 kilometrov, katere bi mogla prehoditi v 17 dneh. Pri cesti Kijev-Caricini bi znašala maksimalna oddaljenost od proviantne baze po 60 dneh 585 km. V obeh teh slučajih bi se število potrebnih konj znatno znižalo.

Profesor Ballod prihaja do zaključka, da zimska vojna proti Rusiji nikakor ni tako riskantna, kakor se splošno trdi. Ako bi Rusija spoznala, da ji moreta Avstrija in Nemčija tudi pozimi priti do Moskve, potem bi bila po mnenju berlinskega profesorja v slučaju svojega poraza v sedanji bitki bolj pripravljena k miru.

posest v Aziji obseza 17,1 milijonov kvadratnih kilometrov, angleška 5,26, francoska 0,8 in japonska 0,67, skupaj 23,73 milijonov kvadratnih kilometrov. Razen tega pripadajo še Kiaučau z 52 kvadratnim kilometri in egipčanska Arabija z 59.000 kvadratnimi kilometri. Vse te kolonije merijo 53 odstotkov vse Azije.

Afriške posesti Francije merijo 9,66 milijonov kvadratnih kilometrov, Anglije 9,19, egipčanske 3,48, Belgije 2,36 in Nemčije 2,66 milijonov kvadratnih kilometrov, skupaj 25,25 milijonov kvadratnih kilometrov ali okroglo 80 odstotkov cele Afrike. V Avstraliji ima Anglija 8,26, Francija 0,02 in Nemčija 0,24 milijonov kvadratnih kilometrov ali 95 odstotkov cele Avstralije. Mnogo manj posesti imajo te dežele v Ameriki. Anglija obsega 8,96 in Francija 0,09, skupaj 9,05 milijonov kvadratnih kilometrov ali eno petino Amerike. Ploščina vse suhe zemlje obseza 145,9 milijonov kvadratnih kilometrov bojujoče države pa obsejajo 74,3 milijone kvadratnih kilometrov, kar znaša okroglo 51 odstotkov. Če upoštevamo tudi Turčijo, ki je šele zavojevala, se odstotek precej zviša.

Število prebivalcev v milijonih v teh deželah je naslednje:

V Evropi 311,32

Med temi ima:

Nemčija 64,93

Avstro - Ogrska 51,39

Skupaj 116,32

Anglija 46,78

Rusija 136,21

Francija 39,60

Belgija 7,49

Srbija 4,49

Črna Gora 0,43

Skupaj 159,00

V Aziji 445,30

Med njimi:

Angleške kolonije 324,77

Ruske kolonije 30,86

Japan 72,21

Francoske kolonije 17,27

Kiaučau 0,19

V Afriki 116,27

Med njimi:

Angleške kolonije 36,81

Egipt 15,26

Francoske kolonije 37,75

Kongo 15,00

Nemške kolonije 11,45

V Ameriki 10,56

Med njimi:

Angleške kolonije 10,11

Francoske kolonije 0,45

V Avstraliji 7,24

Med njimi:

Angleške kolonije 6,59

Francoske kolonije 0,01

Nemške kolonije 0,64

V Evropi je v vojni 69 odstotkov prebivalcev, na vsem svetu nad 890 milijonov ali nad 53 odstotkov. Vsekakor je torej ta vojna svetovna vojna.

Družinske podpore ob času mobilizacije in vojne.

Avstrijski državni zbor je komaj pred dvema leti sklenil postaviti, ki določa državne podpore svoicem ob času mobilizacije in vojne. Te postavne določbe še danes niso povsem poznate občinstvu, zaradi tega navajamo tukaj najvažnejše določbe. Ta pojasnila pa še v marsičem ne bodo zadoščala v posameznih slučajih. Naše uredništvo bo rado naročnikom dajalo pojasnila v vseh dotičnih vprašanjih.

V smislu § 43. brambnega zakona z dne 5. julija 1912 more vladar poklicati

v aktivno službo rezerviste in nadomestne rezerviste, če to zahtevajo posebne razmere. Isti paragraf določa, da morajo po potrebi biti poklicani mlajši naborniki pred starejšimi. Poslanci ne morejo glede tega ničesar odločevati, ali v tem posredovati. Okrajna glavarstva morejo k večjemu s priporočilom dotičnim vojaškim oblastvom pošiljati prošnje za izpust iz aktivne službe. V sedanjih razmerah pa so, domala vse prošnje brez uspeha.

Zakon z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, določa podporo družinam, katerih svojci so kot rezervisti ali nadomestni rezervisti ob mobilizaciji poklicani v aktivno službo. Pravico do podpore imajo: Žena in otroci, starši, bratje in sestre, tast in tašča, tudi nezakonska mati in nezakonski otroci, če je mož, oziroma oče, brat, sin ali zet kot rezervist poklican v aktivno službo in je večinoma ali bistveno sam s svojim delom preživljal družino. Pravico do podpore imajo tudi manjši kmečki posestniki, ki brez tuje pomoči s člani svoje družine opravljajo gospodarstvo, in obrtniki, ki nimajo pomočnikov. Pravica do podpore pa ne velja, če v aktivno službo poklicani rezervist dobiva svojo redno plačo ali če je toliko premožen, da zaradi njegove službe pri vojakih družina ne trpi škode. Na prvi pogled se more vsakdo prepričati, da so te določbe jako raztegljive, ker je v mnogih slučajih težko dognati, ali je družina bistveno oškodovana ali prikrajšana ali ne.

Podpora ima namen, družini zagotoviti potrebno hrano, obleko, stanovanje, zdravila in vzgojo otrok ter v nobenem slučaju ne sme biti višja, nego je povprečni dnevni zaslužek k aktivni službi pozvanega rezervista.

Podpora se računa z dnem, ko je rezervist zapustil dom, in se konča tisti dan, ko se vrne. Pravica do podpore ne ugasne, ako je rezervist zaradi bolezni v bolnišnici. Dan odhoda in prihoda določi županstvo v sporazumu z okr. glavarstvom. Kadar pa vojak ubeži ali je kaznovan zaradi večjega pregreška, ima družina pravico do podpore le do dne ubega ali obsodbe svojega reditelja. Ako ta umrje vsled ran ali bolezni, dobiva družina podporo še šest mesecev. Za podporo naj se družine oglašajo pri svojih županstvih, katera potem poročajo na okrajna glavarstva z vsemi potrebnimi pojasnili. Podpore pa določajo posebne komisije, v katerih so: Načelnik dež. vlade ali od njega določeni politični uradnik kot predsednik, zastopnik deželnega finančnega ravnateljstva in deželnega odbora, v občinah z lastnim štatutom od župana določeni občinski organ.

To je bistvo zakona in dotične naredbe ministrstva za deželno brambo.

Nabori

dosedaj še nepoklicanih črnovojnikov rojenih v letih 1878. do vključno 1890.

C. kr. vojaško poveljstvo v Gradcu je sporazumno s c. kr. deželno vlado v Ljubljani za nabore črnovojnikov določilo za **Kranjsko**, naslednji spored:

V Ljubljani: Dne 16. do 21. novembra za politični okraj mesto Ljubljana; dne 22. do 30. novembra za sodni okraj ljubljanska okolica.

Na Vrhniki: Dne 2. do 5. decembra za politični okraj ljubljanska okolica, sodni okraj Vrhnika.

V Litiji: Dne 7. do 16. decembra za oba sodna okraja (Litija-Višnja gora) političnega okraja Litija.

V Kočevju: Dne 16. do 20. novembra za sodni okraj Kočevje, političnega okraja Kočevje.

V Ribnici: Dne 22. do 28. novembra za sodna okraja Ribnica in Velike Lašice političnega okraja Kočevje.

V Črnomlju: Dne 30. novembra do 2. decembra za oba sodna okraja Črnomelj in Metlika političnega okraja Črnomelj.

V Rudolfovom: Dne 4. do 12. decembra za vse tri sodne okraje: Rudolfovo, Žužemberk in Trebnje političnega okraja Rudolfovo.

V Krškem: Dne 14. do 23. decembra za vse štiri sodne okraje Krško, Mokronog, Kostanjevica in Rateče, političnega okraja Krško.

V Radovljici: Dne 16. do 21. novembra za oba sodna okraja Radovljica in Kranjska gora političnega okraja Radovljica.

V Kranju: Dne 23. do 29. novembra za sodna okraja Kranj in Trzin političnega okraja Kranj.

V Škofji Loki: Dne 1. do 6. decembra za sodni okraj Škofja Loka političnega okraja Kranj.

V Kamniku: Dne 8. do 16. decembra za sodna okraja Kamnik in Brdo političnega okraja Kamnik.

V Logatcu: Dne 23. do 30. novembra za vse štiri sodne okraje Logatec, Idrija, Lož in Cerknica političnega okraja Logatec.

V Postojni: Dne 2. do 8. decembra za vse štiri sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava političnega okraja Postojna.

Natančnejša pojasnila so razvidna iz lepakov, ki bodo po občinah nabiti na občinskih hišah.

Svetovna vojna.

Kmalu po grozovitem umoru 28. junija v Sarajevu je Avstro-Ogrska stavila Srbiji oster ultimatum, da prepreči agitacijo proti sebi. Ultimatu Srbija ni ugodila, zaradi tega je sledila vojna napoved, ki je dala neposreden povod izbruhu svetovne vojne, ki jo je tripelententa, t. j. angleško-francosko-ruska zveza že več let pripravljala.

V vojno so danes zapletene na eni strani Avstro-Ogrska, Nemčija in sedaj tudi Turčija, na drugi strani pa Rusija, Francija, Anglija, Belgija, Srbija, Črna Gora in Japonska. Raztegnila se je vojna tudi na kolonije v Afriki in Aziji. Japonci in Angleži so po devettedenskem boju zavzeli na Kitajskem nemško naselbino Tsingtau. V južni Afriki so se pa jeli upirati z uspehi znani flamski naseljenci Buri, ki so jih pred leti po dolgotrajnem boju podjarmili Angleži. Enako vre tudi v Egiptu in Indiji.

V Evropi imamo tri ločena bojišča: ob avstro-ogrski in srbsko-črnogorski meji na jugu, ob avstro-ogrski in nemški ter ruski meji na severovzhodu in pa na zahodu že na francoskem in belgijskem ozemlju.

Iz uradnih poročil posnemamo z ruskega bojišča:

Dne 5. novembra: Južno od reke Wislok (blizu Jaroslava) so pognale naše čete sovražnika, ki se je utrdil zahodno ob Sani iz vseh pozicij ter smo ujeli 1000 Rusov in zajeli strojne puške. Enako se nam ni mogel sovražnik dalje ustavljati v dolini reke Stry. Tukaj smo ujeli 5000 Rusov, oddelek strojnih pušk in drugih vojnihi potrebščin.

V Bukovini so Rusi Černovice večkrat napadali, pa so bili zavrnjeni.

Ob izhodnopruski meji so bili Rusi dne 8. novembra hudo tepeni. Severno od Wyštiskega jezera so Nemci premagali Ruse, jih zavrnili in zajeli 4000 ter deset strojnih pušk.

Poročila z dne 7. in 8. novembra pravijo, da se niso vršili nikakršni boji. Nova grupacija armad bo potrebovala več časa in najbrže ne bo med tem nobenih važnejših bojev.

Uradno poročilo z dne 10. novembra pravi: Operacije na severoizhodnem bojišču se razvijajo po načrtu, ne da bi nas motil sovražnik. V ozemlju srednje Galicije, ki smo jo prostovoljno izpraznili, so prodrli Rusi preko dolence Wisloke čez Rzeszow in v prostor pri Lisku. Przemysl je zopet obkoljen. V dolini reke Stry je morala neka skupina bežati z velikimi izgubami, ker jo je obstreljeval neki oklopni vlak in ker se je nepričakovano pojavila naša konjenica.

Na južnem bojišču je zavzela avstro-ogrsko armada Šabac in prodira izhodno od Loznice-Krupnja. V bojih od 6. do 10. novembra (ob Cer planini in pri Krupanju ter na drugih bojiščih) je bilo ujetih 4300 Srbov, zajetih 16 strojnih pušk in 26 topov, med njimi en velik, ter več municijskih voz in municije. Avstrijska armada je začela proti Srbiji in Črni Gori z dosledno ofenzivo.

Na zahodnem bojišču nemško-francoske vojne še ni nobene odločitve, dasi boji ljuto divjajo. Francosko vojno vodstvo je dalo poplaviti ozemlje okolo Niuporta v Belgiji. Nemci so bili pripravljeni na to in so se poplavi izognili. Zaveznikom ni to nič koristilo, ker so si Nemci izbrali drugo pot, da prodirajo proti Calais. Napadi na Yperu se nadaljujejo z uspehom. Dixmuiden so zavzeli Nemci. Z morske strani napadajo Nemce večkrat angleške ladje, ki jih je pa še vedno pregnala nemška artiljerija. Iz vseh poročil posnemamo kako ljuti so boji od Rokavovega kanala do Vogezy. Pričakuje se pa za Nemce na Francoskem odločitev še ta teden.

Wolfov biro poroča, da je bilo 1. novembra vjetnikov na Nemškem: Francozov: 3138 častnikov, 188.618 moštva; Rusov 3121 častnikov, 186.779 moštva; Belgijcev 537 častnikov, 34.907 moštva; Angležev 417 častnikov, 15.730 moštva; skupaj 7213 častnikov in 426.034 moštva. To so sami oni vjetniki, ki niso več na potu in ki ne delajo kje zunaj.

Dne 4. novembra je bila tik ob angleškem obrežju pri Yarmouthu pomorska bitka, v kateri se je potopil angleški podmorski čoln »D 5« in je bila poškodovana križarka Halcyon. Ta pomorska bitka je Angleže jako prestrašila; bali so se, da se utegnejo Nemci na Angleškem izkrcati. Še večji uspeh pa so imele nemške križarice Scharnhorst, Cneisenau, Nürnberg, Leipzig in Dresden na chilskem obrežju v Ameriki, ker so tam uničile angleško oklopno križarko Monmouth in težko poškodovale veliko križarko Good Hope. Tri mesece že plovejo te nemške ladje brez pravega opirališča po morju ter jih preganja cela vrsta angleških, francoskih in japonskih ladij. Le po 24 ur smejo ostati v nevtralnih pristaniščih, da vzamejo premoga in živil. V Santiagu de Chile so jih pa hoteli Angleži uničiti, da bi se iznebili nevarnega sovražnika, pred katerim ni varna nobena angleška, francoska ali japonska trgovska ladja.

Nemčija je izgubila zadnje dni tri bojne ladje. Velika križarka Jork je zadela dne 4. novembra na pristaniško mino in se potopila, dne 9. novembra je zalotila angleško avstralska vojna ladja Sydney malo nemško križarico Emden, ki je uničila v Indijskem morju mnogo sovražniških trgovskih ladij. Emden je izkrcala nekaj moštva na otoku Kokos, da

poruši radiotelegrafiško postajo; v tem so jo pa napadli Angleži. Nemška križarka Königsberg se je pa zatekla pred Angleži v izliv reke Rufija na vzhodnoafriški nemški posesti, kjer jo je angleška vojna ladja blokirala s tem, da je ob izlivu potopila velik parnik.

Turki so imeli doslej pomorsko bitko v Črnem morju, kjer so prizadeli Rusom hud udarec. Tudi ob Kavkazu so po dosedanjih poročilih Turki zmagovali. Večjo vojsko pošljejo Turki v Egipt, ker je Anglija odstavila podkralja in anektirala Egipt. Angleži in Francozi so obstreljevali trdnjave ob Dardanelah, a brez uspeha.

Domači pregled.

Državnega zbora ne bo. Predsedstvo poslanske zbornice razglasa, da ne bo zasedanja parlamenta, kakor so poročali listi, ker je sedaj v poslopju državnega zbora vojaška bolnica.

Sarajevski zločin. Grozni in nezaslišani zločin, ki se je izvršil dne 28. junija t. l. v Sarajevu in katerega žrtvi sta bila nadvojvoda prestolonaslednik Fran Ferdinand in njegova soproga Sofija, je našel zaključek, v kolikor se tiče izvršujočih zločincev, dne 28. oktobra z obsodbo teh ljudi: Obsojeni so bili: Danilo Ilić, Velko Cubrilović, Nedjo Kerović, Miško Jovanović in Jakom Milović k smrti na vešalah; Mitar Kerović v dosmrtno ječo; Gavril Princip, Nedeljko Cabrinović in Trifko Grabec na 20letno težko ječo; Vaso Cubinović na 16letno težko ječo; Ivo Kranjčević in Lazar Gjukić na 10letno težko ječo; Cvijan Stjepanović na 7letno težko ječo ter Branko Zagorac in Marko Perin na tri leta težke ječe. Drugi so bili oproščeni.

Pošiljanje zavojčkov po pošti. Dunajski listi objavljajo glede pošiljanja zavojčkov (paketov) po pošti naslednji uradni razglas: Prevažanje zavojčkov privatnih strank po pošti v Galicijo je popolnoma ustavljeno. Dokler velja ta razglas, pošte ne morejo od privatnikov sprejemati zavojčke namenjene v Galicijo.

Poštna zveza z ujetniki na Francoskem. Poštne pošiljke na Francoskem interniranim avstr.-ogrskim državljanom glasom poročila švicarske poštne uprave niso dopustne.

Pekom se je prepovedalo menjati ali jemati nazaj kruh od gostilničarjev ali trgovcev.

V Ljubljani na Gradu je interniranih kot vojni ujetniki 28 Indijcev iz Kalkute, 9 Indijcev iz Bombaja, Maltezi in nekaj Francozov.

Za kadilce cigaret. Zaradi vplivanja vojne na obrat tobačne rešije (poklic pripravnih delavcev v vojaško službo, zvišana potreba vojaške uprave, darila za vpoklicance in ranjence) je nastopila začasna potreba omejitve v izdelovanju nekaterih vrst tobaka za cigarete. Poskrbelo pa se je že za zvišanje izdelovanja, da bo v najkrajšem času zopet možno zadovoljevati kadilce. Medtem naj se občinstvo z ozirom na težke čase zadovoljuje z drugimi vrstami, posebno s kadilnim tobakom »drama«, ki se lahko stavi na razpolago v večjih množinah.

Seznam padlih in ranjenih vojakov štev. 50. Seznam o izgubah številka 50, ki je bila izdana dne 9. novembra obsega 3400 imen. Vojaški oddelki, ki jih seznam navaja in ki so torej po izgubah prizadeti, so pešpolki št. 20, 26, 38, 52, 59, 60, 63, 80, 85 in 100, lovski bataljon št. 16 in 18, ulanski polk št. 1, gorski topničarski polk št. 11, trenska divizija št. 1, domobranska pešpolka št. 13, 16 in 31,

črnovojniška pešpolka št. 15 in 32, domobranska havbična divizija št. 46, domobranski ulanski polk št. 4, ogrska domobranska pešpolka št. 11, 19 in 29, končno ogrski črnovojniški pešpolki št. 1, 6 in 23. — Izmed onih vojnih oddelkov, ki pripadajo tretjemu armadnemu zboru, navaja izkaz le eno ime, in sicer je dotičnik infanterist Josip Babroj, domobranskega pehotnega polka št. 3, mrtev. — Drugi, ki je doma na Štajerskem in ga izkaz tudi navaja, je infanterist Ervin Potvenik iz Celja od pešpolka št. 59 ter istotako mrtev.

Vožnja po železnicah je za črnovojniške obvezance rojene v letih 1878. do 1890. k naboru iz njihovega bivališča in nazaj brezplačna. Črnovojniško izkaznico mora vsak prizadeti dati potrditi pri blagajni, ker bi drugače moral plačati celo vožnjo kakor vsakdo drugi. Delavcem priporočamo, da se po tem ravna.

Podraženje vžigalic. Organizacija avstrijskih trafikantov je sklenila, prodajati posamezne škatlice vžigalic po 3 vin.

Umrli v Ljubljani od 1. nov. do 8. nov. t. l.: Anton Barnobich, vojak 97 pešpolka; Apolonija Terček, slikarjeva žena; Janez Mihelič, delavec; Anton Endlicher, postajni delavec in Andrej Milošič, bločni signalni sluga juž. žel., vsi v deželni bolnici. — Franc Ferjančič, kolar; Matevž Male dninar; Ana Banič, strežnica in Marija Epich, delavka, vsi v hiralnici. — Justina Kobe, rejenska, 1 leto, Hrenova ul.; Anton Grazer, pešec 42 pešpolka in Luka Ulčar, delavec, umrl na Dunajski cesti na oslabeledosti srca.

Stanje rojenih, umrlih in poročenih od 1. jan. do 30. septembra 1914 v Ljubljani: Rojenih 922 od teh nezakonskih 217 in 47 mrtvorojenih. Umrlo je skupno 857 oseb, od teh do 1. leta 168, od 1. do 5. leta 27, od 5. do 15. leta 24, od 15. do 30. leta 107 in od 30 do 50. leta 162, od 50. do 70. leta 192 čez 70. let starosti pa 177 oseb. Poročilo se je pa 402 para.

Koliko črnovojnikov pojde sedaj na nabor? L. 1910. je znašalo število vseh moških v starosti od 24.—36. l. v avstro-ogrski monarhiji 4 milijone 527 tisoč 563. Od tega časa so gotovo nastale izpremembe, in sicer v toliko, da je število teh moških poskočilo. Od končnega števila pa je treba odračunati vse tiste, ki so oproščeni od nabora, odbiti pa je treba tudi vse one, ki so že služili ali še služijo vojake. Na podlagi rekrutnega kontingenta za 13 letnikov moramo odbiti okrog 2 milijona moških. Nadalje je treba odšteti še nadaljnjih 300.000 mož, ki so glasom naredbe oproščeni od nabora. — Ako vse to odštejemo, dobimo najvišje število onih moških, ki bodo morali iznova na nabor. Če torej odbijemo 2 milj. 300.000 od zgoraj izračunanih 4 milijonov 527.563, dobimo okroglo število 2 milijona 200.000. Ti se bodo morali podvreči novemu naboru. — In koliko jih bodo potrdili za vojake? Tega ne ve sedaj še nihče. Morada 1 milijon in pol ali pa še več!

Kinematografi »Ideal« v Ljubljani. Spored za soboto 14., nedeljo 15. in ponedeljek 16. Popoldanski spored. 1. Ravana. (Naravni posnetek.) 2. Slikar brez rok. (Aktualnost.) 3. Posebna vojna izdaja Eiko-Woche. (Vojno poročilo.) 4. Tiče strašilo. (Komično.) 5. Dva uboga bogatina. (Življenska slika s predigro in dvema dejanjema; v glavni vlogi Suzanne Grandeis) 6. Piffova nova vrata. (Komično.) — Večerni spored: 1. Posebna vojna izdaja »Eikowoche«. (Najnovejše kinematografsko poročilo z bojišč.) 2. Srečen zakon. 3. Nelly ali Ženska brez srca. I. del. (Roman cvetličarice v 4. dejanjih s Tony Sylva v glavni vlogi). — Spored za torek 17., sredo 18. in četrtek 19.: 1. Dresirani petelini. (Dresurni prikaz.) 2.

Lehmann v družbi. (Komično.) 4. Punčka. (Življenska slika.) 4. Posebna vojna izdaja Eiko-Woche. (Vojno poročilo.) 5. Risarjeve sanje. (Žive risbe. Velekomični prizori.) 6. Matere. (Genljiva življenska slika v dveh dejanjih.) (Samo popoldne.) 7. Kadar mora molčati srce. (Obsežna družabna drama v dveh dejanjih. Vsekozi krasno kolorirano.) (Samo zvečer.) 8. Maks za trageda. (Komično.)

Svetovni pregled.

*** Premestitev mednarodnega biroja.** Dne 28. oktobra sta bila delegata izvrševalnega odbora Mednarodnega socialističnega biroja Huysman in Bertrand v Amsterdamu, da se posvetujeta s holandskim strankinim načelstvom v zmislu dogovora s pripadajočimi strankami glede premestitve biroja na Holandsko za dobo vojne. Na predlog izvršilnega mednarodnega odbora se je sklenilo, da se biro namesti začasno v Hagu. Tudi se nekaj osebja tja preseli. Izvršilnemu odboru so trije holandski delegati pristopili kot delegatje neutralnih dežel.

Umrl je v Monzo v Italiji znameniti raziskovalec malarije profesor Angelo Celli. Kaj je izgubila Italija v Celliju, o tem nam pričajo številni prebivalci, ki v močvirnatih pokrajinah na kugi — malariji — takorekoč trumoma ginevajo. Celli je s svojim raziskovanjem te grozne bolezni postal pravi rešitelj italijanskih po malariji prizadetih pokrajin. Posrečilo se mu je pripraviti vlado do tega, da je predložila italijanskemu državnemu zboru zakon nanašajoč se na malarijo in pa da je sredstvo proti tej bolezni kinin monopolizirala, namreč, da ga prodaja izključeno le država. Ta uspeh njegovega prizadevanja mu je nakopal zelo mnogo sovraštva onih krogov, ki so se pečali z izdelovanjem in trgovino tega sredstva. A tudi veleposestniki, ki so se branili zaradi rib in divjačine osuševati barja, in proti katerim je razvijal mrzlično agitacijo, so ga silno mrzili. Celli je bil v Italiji pravi apostol zdravstva in velik prijatelj trpečega ljudstva.

Nazadovanje priseljevanja v Ameriko. Edini rezultat evropske vojne smatra mnogo ameriškega proletariata nazadovanje priseljevanja v Ameriko. Pokazujejo nam ga naslednja števila v Novem Jorku izstopivših inozemcev: Junija leta (1913) 136.546, (1914) 55.919, julija (1913) 108.168, (1914) 49.398, avgusta (1913) 102.958, (1914) 28.112. Do danes pa je priseljevanje še bolj pojenjalo. Obenem se pojavljajo stare ameriške zahteve glede poostritve naseljevalnih postav, ker bo sicer po vojni zopet pričelo ogromno priseljevanje v Ameriko posebno iz premaganih dežel.

Iz rudarskih zadrug.

Zapisnik

seje odbora druge skupine rudarske zadruge za Koroško, ki se je vršila dne 25. oktobra 1914

Navzoči: Ivan Gotschier, načelnik II. skupine, kopač v Bleibergu; Jožef Petauer, kopač v Bleibergu; Lovrenc Neuwirth, kopač v Lölingu; Roman Wohlwang, kopač v Hüttenbergu; Štefan Vošank, kopač v Lešah, odbornika. Maks Holler, c. kr. rudniški svetnik je vsled bolezni zadržan kot zastopnik rudniške oblasti prisostvovati. Nadalje sta še navzoča Pavel Mühlbacher, bleiberske družbe Union kot gost ter Henrik pl. Becker zadružni tajnik kot zapisnikar.

Dnevni red:

1. Došli dopisi; 2. Rešitev došlih prošenj za podporo; 3. Rešitev predloženih

računov predsednika in odbornikov; 4. Morebitni predlogi ter vprašanja.

Načelnik otvori sejo ob pol 11. dopoldne, pozdravi navzoče ter preide, ko konstatira sklepčnost seje, k dnevnemu redu.

1. Načelnik prečita dopis z dne 7. avgusta t. l., ki mu ga je pod štev. 104 poslalo predsedništvo rudarske zadrage glede predloga, ki ga je stavila rudniška uprava v Hüttenbergu o načinu reševanja došlih prošenj za podporo iz podpornega sklada prej omenjene skupine. O stvari se razvije daljši razgovor.

S to zadevo se je pečala že konferenca delegatov, ki se je vršila spomladi. Na tej konferenci je bil stavljen in sprejet predlog, da se ima podobne prošnje najpopreje predložiti rudniški upravi, katera ima čim je pristavila svoje mnenje, dotične prošnje izročiti krajevnemu delavskemu odboru v upogled in končno izročiti načelniku skupine. Temu nasproti je rudniška uprava v Hüttenbergu c. kr. rudniškemu uradu v Celovcu predlagala, naj bi se v zmislu dodatka štev. II. združnih pravil prošnje za podporo izročale v prvi vrsti krajevnemu delavskemu odboru. Krajevni delavski odbor naj bi potem, ko je dostavil utemeljen predlog, prošnje izročal rudniški upravi, ki bi šele po dostavitvi potrebnih podatkov prošnje izročala načelniku.

C. kr. rudniški urad kakor tudi predsedništvo zadrage izražata mnenje, da ta predlog odgovarja namenu. Predsedništvo zadrage je to svoje mnenje izrazilo v posebnem dopisu, katerega se prečita. Nadalje vsebuje dopis tudi še nekaj tozadevnih upoštevanja vrednih navodil. Načelnik predlaga, naj se krajevne delavske odbore opozori, da pri prošnjah za podporo posebno upoštevajo število otrok dotičnih prosilcev. Navajati pa je v prošnjah tudi število takih otrok, ki že sami kaj zaslužijo. Ker je z ozirom na vojno stanje pričakovati, da se bodo prihodnje leto prošnje za podporo zelo množile, je priporočati, da se podatki o razmerah prosilcev posebno natančno navajajo. Predstoječim izvajanjem načelnika se pritrdi.

2. Tajnik prečita v zadnjem razdobju došle prošnje za podporo in se dotičnim prosilcem že izplačane podpore naknadno odobre. Daljima dvema prošnjama, ki ju istotako prečita tajnik, se ugotovi, in se podeli upokojenemu rudarju Peter Komacu v Kreutu 30 K in vdovi po rudarju Magdalenii Wenger 20 K.

3. Računi, ki jih je predložil in oni odbornikov se pregledajo ter sklone dotične zneske izplačati.

4. Načelnik poudarja, da kaže z ozirom na vojne razmere dognati še obstoječe število delegatov. Sklenilo se je s sestavo liste delegatov do prihodnje pomladi pričakati, ker je sestava natančne liste v dobi vojne zelo otežkočena. Delegati se namreč stalno menjavajo; med tem ko eni odhajajo v vojske se drugi zopet vračajo na dopust.

Načelnik dalje naznanja, da so bili vsi delavci v rudniškem obratu grofa Henekla v Št. Štefanu v lavantinski dolini odpuščeni z dela, ker so stopili v stavko; med njimi tudi delegatje, zaradi česar tam sedaj ni nobenega krajevnega delavskega odbora.

Združni tajnik obvešča odbor, da se je glasom poročila obratnega vodstva v Št. Štefanu z dne 22. oktobra t. l. vršila tam dne 19. oktobra nova volitev delegatov in se je novi krajevni delavski odbor obenem tudi konstituiral ter izvolil načelnika. Izid novih volitev se v dohodnem času naznani.

Glede odpustitve delegatov pri omejenem podjetju se soglasno sklone na prihodnji konferenci delegatov zahtevati tozadevnega pojasnila v svrhu zavzetja primerne stališča.

Končno še načelnik sproži zadevo glede plačilnih terminov pri posameznih podjetjih ter poudarja, da vlada splošna želja med delavstvom, da se tudi v sedanjem vojnem času pridržijo dosedanja štirinajstdnevni izplačevalni rok namesto štiritedenskega, ki so ga sedaj uvedle rudniške uprave.

Združni predsednik pojasnjuje zadevo ter odsvetuje vsak korak, ki bi bil naperjen proti dotičnim odredbam posameznih rudniških uprav. Po njegovem mnenju bi tozadevna izražena želja ne imela v sedanjem vojnem času nobenega uspeha, posebno še, ker so sedanje odredbe podjetji glede začasnega sistiranja štirinajstdnevnega izplačevanja zakonito dopustne.

Pojasnila se vzamejo na znanje.

Ker se nihče več ne prijavi za besedo, zaključijo načelnik sejo.

Henrik pl. Becker, l. r., tajnik kot zapisnikar.

Ivan Gotschier, l. r., načelnik II. skupine.

Društveni vestnik.

Funkcionarjem podružnic in uplačevalnic zveze lesnih delavcev.

Številne so žrtve, ki jih zahteva vojna izmed naših zveznih članov. Mnogo sodrugov je padlo ali bilo ranjenih na bojnem polju, ne da bi javnost o tem zvedela, niti najbližji prijatelji in tovariši ne vedo, kakšna usoda je zadelala njih sodruga na bojnem polju. Naravnost dolžnost društvenih funkcionarjev je, da obveste zvezno vodstvo o takih dogodkih ter čim točneje poročajo čas in kraj smrti, ranjenja in kateri podružnici je bil umrl ali ranjen član.

Dasi želimo, da bi bile čim manjše krvave žrtve zveznih članov, ki so morali v vojno, smo vendar uverjeni, da je med njimi marsikak naš sobojevnik in prijatelj, ki počiva v tuji zemlji ali pa se zdravi v bolnici. Imena teh sodrugov želimo sporočiti zveznim članom, da se jih v tistem sožalju spominajo. To smo dolžni sami sebi in bojevnikom na bojnem polju. Če se zdi podružnicam potrebno članke pozdravljati ob ženitvi, toliko bolj sveta je dolžnost, da se spominjamo onih, ki morajo padati pred sovražnimi krogli.

Poročila o padlih in ranjenih zveznih članih je poslati takoj zvezni centrali, one slučaje, ki so se že prej dogodili, pa naknadno poročati. Upajmo, da ta seznam ne bo preobsežen, bodi pa popoln.

Jesenice-Javornik. Kovinarji pozor! V nedeljo dne 15. novembra se vrši ob 10. uri dopoldne v restavraciji »Pri Jeleni« javen društven shod kovinarjev, ki mu bo dnevni red: »Dolžnosti organizacije v sedanjem času in brezposelna podpora«.

Gospodarski pregled.

Iz splošnega pregleda o stanju avstrijske industrije v sedanjem času posnemamo naslednje:

Dočim meseca avgusta ni bilo opaziti skoro nobenega življenja, ker je vojaška uprava zasedla vsa občila, se more sedaj reči, da produkcija dosega približno polovico tega, kar znaša v mirovnem stanju. To se vidi že iz tega, ko je blagovni promet na železnicah znašal v septembru okoli 50% rednega prometa v mirnem času. Ker je veliko število delavcev v vojni, bi se večja produkcija skoro težko dosegla. Zato se mora smatrati sedanje stanje spričo izrednih razmer še dosti ugodno. Iz tega vzroka tudi ni opaziti toliko brezposelnih ljudi, kakor se je bilo bati. To dejstvo je še tembolj razveseljivo, ker je vsa sedanja produkcija vezana le na vojaštvo in na domače civilno prebivalstvo, dočim se z izvozom skoro ne more nič več računati. Izvažajo se še sladkor v Švico, za les se je pot v Italijo odprla, toda tudi pri tem izvozu se prav občutno poznajo negotove razmere. Skoraj vsa industrija živi v sedanjih dobi od države, največ faktur se glasi na državo. Že iz tega se vidi, kako ogromne zahteve se stavijo na državo. Predvsem žive usnjari in čevljarji v visoki konjunkturi; država zahteva naravnost ogromne množine čevljev, gamaš in raznih drugih usnjenih izdelkov; zato imajo delavci, zaposleni v čevljarstvih tovarnah, pa tudi v manjših delavnicah dovolj dela. Cene nekaterim usnjenim izdelkom so izdatno poskočile. Tudi tekstilna industrija ima ponekod primeroma prav ugodne čase radi velikanskih dobav za državo. Tovarne, ki že več let dobavljajo državi izdelke iz bombaževine in volne, so porabile že vso svojo zalogo ter delajo s pomnoženimi delavskimi močmi, vendar ne morejo same zadostiti vsem naročilom. Zato so morale potegniti v svoj krog še druga podjetja, ki sicer ne delajo za državo, s čimer je mnogo delavstva ostalo še nadalje zaposlenega. Tudi konfekcijska industrija nima slabih časov. Ker ne morejo zavodi za uniforme izvršiti vseh naročil, poprijela so se tudi konfekcijska podjetja, ki so delala doslej izključno za civilno prebivalstvo, izdelovanje vojaških potrebščin. Istotako tovarne perila izdelujejo vojaško perilo; krznarji imajo veliko opraviti z izdelovanjem kožuhaštih telovnikov. Kemiška industrija izdeluje tudi veliko predmetov za vojne potrebe, saj se porabi ogromna množina azetona, smodnika in razstreljiv. Isto velja tudi za petroleje in petrolejske izdelke. Za vojaštvo se tudi rabi veliko število pnevmatikov (gumijska industrija in emajlnih posod), kar ugodno vpliva tudi na tozadevno industrijo. Železna industrija je zaposlena vsaj toliko, da ne

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

:: A. & E. Skaberné ::

Obstoji od l. 1883. Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.

Na debelo in drobno! Izredno nizke cene!

B. Götzl

Krasne novosti jesenskih in zimskih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga. Brez konkurence! Solidna postrežba. Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

odpušča delavcev, ki so ostali doma; če tudi ne dosega prejšnje plače, pri premo-
gu vojska ne vpliva neugodno. Slabo se godi stavbnim obrtom, najslabše pa stekleni, svilni industriji in sploh podjetjem, ki so izdelovala le razkošne predmete in ne morejo dobiti nadomestila pri vojaških naročilih.

Naročajte list „Delavec.“

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Žepni koledar za leto 1915

izide te dni.

Žepni koledar za leto 1915 bo obsegal bogato, praktično vsebino za železničarje, druge nameščence in delavce sploh. Odlikoval se bo to pot po izredno elegantni vezavi. Sploh bo koledar praktična priročna knjižica, ki je ne more pogrešati nihče.

Cena posameznemu koledarju je K 1.—, po pošti 10 vinarjev več.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Hirska ulica 22./I.

Sodrugim zahtevajte povsod pri svojih zaupnikih žepni koledar.

Dober tek

Je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar.

Dober tek

imaš vsak dan, ako vživaš

Želodčni liker „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zama kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Rudarji in ostalo pri rudništvu uposleno delavstvo, pozor!

Novo! Rudarski koledar Novo!

za leto 1915 je izšel.

Da ustrezemo potrebam mnogobrojnemu slovenskemu rudniškemu delavstvu, se nismo ustrašili stroškov in smo za to stroko priredili ter izdali poseben pripraven žepni koledar.

Vsebinsko koledarja je vseskozi praktičnega značaja, in v kolikor je to bilo mogoče prilagojena rudarski stroki. Upamo, da nam bodo rudarji poplačali naš trud s tem, da ga ne bo slovenskega delavca pri rudništvu, ki ne bi si nabavil svojega strokovnega koledarja.

Cena bogato opremljenemu in jako elegantno vezanemu rudarskemu koledarju je posameznemu izvodu K 1.—, po pošti 10 vinarjev več. Ob večjem odjemu primeren popust.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Hirska ulica št. 22./I.

Tovariši rudarji, zahtevajte povsod od svojih zaupnikov Rudarski koledar.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné, Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

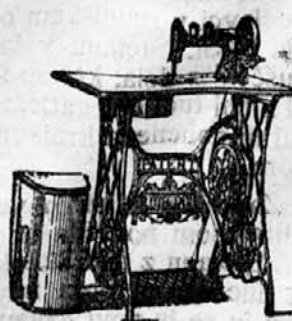
priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želodca.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vseh prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in častnim križcem.

:: Varčne gospodinje! ::

Sladni čaj Dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj daje vsakomur kri, moč, živce, spanje, cvetoče lice, okusen zajutrek. Pri dojenčkih nadomešča materinsko mleko in umrljivost dojenčkov omejuje. Pri bolnih se dosežejo izvrstni uspehi. Na vsak način prihranijo gospodinje 50% pri gospodinjskih izdatkih, 3/4 pri mleku in polovico pri sladkorju. Vsak dan prihajajo naročila s priznanji. Naroča se pri izdelovalcu lekarnarju Trnkoczyju v Ljubljani z raven rotovža, ki je s sladnim čajem izgojil svojih osem zdravih otrok. Po pošti 5 zavitek po 1/4 kg 4 K franko. Po 60 v se dobi povsod tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstrasse 109, Radetzkyplatz 4, Josefstadtstr. 25, v Graudu Sackstrasse 4, Test, drogist I. Camauli St. Giov. di Guardiella 703; Gorica, Mazzoli E., trgovec; Celje, Hočevar, trgovec; Celovec, Hauser, lekarnar; Maribor, König, lekarnar. — Dobi se tudi v vseh prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico.